ПІДХОДИ ДО ЕКНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

аспірант Сторчака Н.О.
доц. Боронос В.Г.

На сучасному етапі великого значення набуває якість природних ресурсів. Це насамперед пов'язано з інтенсивним їх використанням та значним техногенним навантаженням на природне середовище. Держава розробляє різноманітні природоохоронні заходи та заходи щодо раціонального використання природних ресурсів. Водночас перед наукою ставиться завдання удосконалення теоретико-методологічної бази природоохоронних заходів. Актуальним науковим завданням у цьому напрямі уже багато десятиліть є оцінка природних ресурсів. [1]

Отже, для проведення економічної (вартісної) оцінки природних ресурсів можуть бути використані кілька підходів:

1) затратний підхід (трудова оцінка ресурсів) - складає оцінку затрат необхідних ресурсів на освоєння і підтримання об'єктів природокористування в стані, здатному для експлуатації - результат праці;

2) результатний - відповідно до якого оцінка здійснюється на базі вартості продукції, отриманої з одиниці природного ресурсу (або при використанні одиниці ресурсу).

3) рентний підхід, оскільки загальноприйнятим критерієм економічної оцінки природних ресурсів є диференційна рента. Цей показник акумулює в собі оцінку таких факторів, як якість і місце розташування ресурсів, відмінності та особливості використання оцінюваного та альтернативних ресурсів;

4) відтворювальний – його суть полягає в наступному:

- Сукупність відновлюваних та не відновлюваних природних ресурсів на певній території та стан навколишнього середовища, наближені до природного (заданому) рівню, приймаються за стандарт.

- Використання будь-якого природного ресурсу повинно означати його відновлення до колишньої якості (для відновлюваних) та кількості (для невідновлюваних).

- Вартість природного ресурсу буде визначатись як сукупність витрат, необхідних для відтворення ресурсу на визначеній території.[2]

5) енергетична оцінка природних ресурсів - ґрунтується на тому, що природні ресурси мають певний енергетичний еквівалент;

6) затратно-збитковий - платежі підприємств за допущене забруднення повинні відповідати розміру нормативної економічної оцінки збитків, що дорівнюють витратам на проведення відповідних природоохоронних заходів; у випадку перевищення нормативів викидів сума платежів повинна відповідати економічному збитку, що заподіяло понаднормативне забруднення.

При економічній оцінці природних ресурсів важливо забезпечити комплексний підхід - урахувати роль природних ресурсів у соціально-економічному розвитку суспільства, їх властивості, відмінну якість, умови відтворення й охорони, вартість їх видобутку та використання, зовнішні ефекти та інші макро- і мікроекономічні показники щодо їх використання. Слід враховувати також місце та значення ресурсів у загальному природному комплексі, вплив на них антропогенної діяльності та вартість природоохоронних заходів.[3]

Отже, можна зробити висновок, що пошук єдиної теоретичної основи, а відповідно й критерію і показника оцінки — неможливий, бо є завдання різних рівнів, які вирішує економічна оцінка. Тому було б справедливо говорити про систему економічних оцінок природних ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пінчук Н.М. Економічна оцінка природних ресурсів // Фінанси України. – 2005. - №5. – с.20-28
2. Экономика и организация природопользования: учебник для студентов вузов, обущающихся по направлению 521600 «Экономика» / Н.Н. Лукьянчиков, И.М. Потравный. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 591 с. – (Серия «Золотой фонд российских учебников»).
3. Царенко О.М., Нєсвєтов О.О., Кадацький М.О. Основи екології та економіка природокористування. Курс лекцій. Практикум: Навчальний посібник. - 3-є вид.,перероб. і доп. – Суми: Видавництво «Університетська книга»,2001. – 326 с.